

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

§. 7. De sanctis Martyribus Luciano & Methodio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

de hoc meritò ambigitur, præsertim cum prioribus illis Ecclesiæ sæculis, aut semper, aut ferè semper, nomen *hypostasis* pro *usia* seu substantia à Scriptoribus Ecclesiasticis usurparetur. Præterea, lib. 5. dicit Origenes singulas nationes, Architectis Babylonicæ turris in varia loca dispersis, attributas esse præsidibus suis Angelis, seu principibus, inter quos præstantiorem & valentiorum ceteris unum esse ait, cui commissum est genus Hebræorum, & quem fuisse Jesum contendit. Ecce Origenes manifestè non tribuit Verbo nisi supremum inter creaturas intellectuales locum.

R. 2. Origenes, ut probat imprimis Athanasii testimonium, aliqua interdum rectè scripsit de Verbo, eique attribuit ea, quæ non nisi in verum Deum cadere possunt. Tanta fuit apud hominem, quem Platonis doctrina infecerat, autoritas & vis traditionis Ecclesiasticæ, cujus proinde etiam illum, quantumvis ei aliunde contradixerit, testem habemus! Quod autem hic dicimus, Origenem circa Verbi divinitatem pugnantia scripsisse, mirum videri non debet; cum illud idem circa divinitatem Spiritus sancti ipsum fecisse, expressè affirmet S. Basilus lib. de Spiritu sancto cap. 29. *Jam verò, inquit, & Origenem, multis in locis expositionum, quas in Psalmos edidit, deprehendimus cum sancto Spiritu gloriam deferentem Deo, virum, qui non omnino sanas habet de Spiritu opinioniones; nihilominus hic reveritus consuetudinis robur, pias voces emisit de Spiritu. Ad hunc modum, opinor, traditionis vis sæpe compulit homines suis ipsorum dogmatibus contradicere.* Sicut ergo vis traditionis compulit Origenem, ad contradicendum suis dogmatibus, quoties pias voces emisit de Spiritu sancto, ita & quoties pias voces emisit de Verbo Dei Filio, ad contradicendum suis dogmatibus, compulit eum vis traditionis.

Porro quæ contra SS. Trinitatem, & personarum divinarum in natura & essentia unitatem, & identitatem, & æqualitatem, perperam apud Origenem repertiuntur scripta, ab hæreticis inserta fuisse affirmat Rufinus: sed Rufino contradicit oculatio & fide dignior Hieronymus. Contradicit S. Epiphanius, S. Augustinus, Theophilus Alexandrinus, qui in prima Paschali epistola, hanc refert Origenis blasphemiam: *Sicut Pater & Filius unum sunt; ita & anima, quam assumpsit Filius Dei, & ipse Filius Dei unum sunt; & Synodi quintæ Patres, qui varios Origenis errores, præsertim eos, qui spectant SS. Trinitatem, & quidem ut errores ipsiusmet Origenis, non ut ab aliis insertos notarunt, & condemnarunt.* Valet etiam contra Origenem S. Athanasius, qui Arianis, Origenem suum esse gloriantibus, solum opponit duo loca, quibus Origenes Verbi æternitatem asserit, & prædamnat illud Arii & Arianorum dictum, *Erat quando non erat*; nec queritur Athanasius ab hæreticis corruptos fuisse libros Origenis; sed è contra conatur illum exculare, cum ait: *Quæ disputandi certandique gratia scripsit, ea non quasi ipsius sint verba, aut quasi ipse ita sentiat, sed eorum, qui cum eo contentiosius disputarunt, accipienda sunt.* Hæc igitur laboriosi illius Origenis sententia est: post illa ergo, quæ certandi gratia quasi in palestra adversus hæreticos adduxerat, statim ista, quæ propria ipsius sunt, subintulit: *Si est, inquit, ulla imago, &c.*

Ex his S. Athanasii verbis manifestè colligitur, aliqua Origenem de SS. Trinitate scripsisse, quæ reprehensione digna essent, & ecclesiasticæ Traditioni minime consonarent; quæ, quia Origenes disputandi certandique gratia scripserat, non quasi ipsius essent verba, aut quasi ipse ita sentiret, sed eorum, qui contra eum contentiosius disputarant, accipienda esse, contendit S. Athanasius; qui Origenem, ex eo quòd Verbum ab æterno extitisse docuerit, idem de Verbi divinitate, quod postea definierunt Patres Nicæni, sensit, non satis aptè conclusèque colligit; nam Origenes potuit Verbum æternum asserere, & nihilominus illud creaturam credere; cum crediderit mundos innumerabiles æternis sibi suc-

lis succedentes, ut testatur S. Hieronymus lib. 2. Apolog. contra Rufinum c. 3.

De S. Gregorio Neocæsariensi, Origenis discipulo, qui ob insigne donum miraculorum, Taumaturgus cognominatus est, & duobus Dionysiis, Romano scilicet & Alexandrino, consule disputationem 1. ubi sanctorum illorum Patrum autoritate Ecclesiasticam traditionem de numero Personarum divinarum in unitate essentiae probavimus. Unum hic addam, S. Basilium epist. 64. scribere Gregorium Neocæsariensem aliquando Filium creaturam & opus dixisse, & in expositione fidei adversus Alianum, quæ non extat, posuisse, *Patrem & Filium ratione quidem & cogitatione esse duos; unum autem hypostasi.* Ad 1. respondet Basilus ipse, Gregorium tunc locutum esse de Filio ut homine, seu de Filio secundum naturam assumptam in utero Virginis, non de Filio secundum naturam à Patre acceptam. Ad 2. respondeo Gregorium sumere hypostasin pro natura seu essentia, non pro subsistentia; & sensum ejus esse, quòd Pater & Filius ita sint unus & ejusdem essentiae realiter, ut tamen sint æquivalenter duo etiam secundum essentiam, & substantiam; quatenus tam sunt duæ personæ, duo supposita realiter, quam si distinctas realiter essentias & substantias haberent. Porro ad probandam Gregorii de divinitate Verbi rectam fidem multum valeret proluxa expositio, quam sub ejus nomine ediderunt Turrianus & Vossius; at non à Gregorio, sed ab alio autore, post exortam hæresim Arianam, conscriptam fuisse ipsa lectio docet.

§. VII.

De sanctis Martyribus Luciano, & Methodio.

Lucianus, Antiochenus Presbyter, celebris morum sanctitate & doctrina, Nicomediæ anno 311. sub Galerio Maximiano martyrio coronatus est. Hunc à tribus Episcopis excommunicatum, quòd apud se Paulum Samozatenum excepisset, longo tempore mansisse scribit Alexander Alexandrinus in sua ad cognominem Bisantii Episcopum epistola. Hunc etiam, ut unum è ducibus suis, venditabant Arius & ejus gregarii; unde & ab ejus nomine se *Lucianistas* cognominabant. Eum tamen de Verbi divinitate rectè sensit, probatur ipsimet Eusebiani; cum se secundam formulam Antiochenam manu ipsius Luciani scriptam invenisse, publicè protestati sunt. Hæc enim formula, in sensu obvio & proprio verborum, planè catholica est in iis, quæ ad Verbum seu Filium Dei attingunt, ut suo loco ostensum est: neque aliud in ea desideratur præter *omousii* vocabulum, quod tamen in ea æquivalenter continetur.

Methodius Tyri Episcopus, floruit Diocletiano imperante, & anno ejus 20. gloriosum martyrium obiit, vir sanctitate & doctrina conspicuus. Hunc quoque de Verbi divinitate rectè sensit, prob. 1. ex Theodoretò in dialogo 1. ubi hæc ejus verba referuntur: *Ad eo admirabile, & tanto studio expetendum est martyrium, quòd ipse Dominus Jesus Christus Filius Dei se id honorare testatus sit, non rapinam arbitratus se esse equalem Deo, ut etiam eo dono hominem, ad quem descenderat, coronaret.* 2. Ex ipso Methodio in lib. de Simcone & Anna, in quo sic alloquitur B. Virginem: *Sola, quæ Dei sunt, cum Deo partiri meruisti; quæ sola Deum carne pepereris, ipsum qui ex Deo Patre unigenit & coeternè natus est.* Et inferius de Christo nato: *Venit lumen tuum, lumen sempiternum, lumen perenne, lumen supremum, lumen immateriale, lumen Deo ac Patri consubstantiale: lumen quod est in Spiritu, & in quo est Pater: lumen illuminans sæcula: lumen illuminans cœlestia & terrestria Christus verus Deus noster.* Et inferius sic adhuc Christum alloquitur: *Tu lumen verum ex vero lumine; Deus verus ex Deo vero. . . . At te ipse, non per gratiam Deus. . . . Quoniam tua est gloria, & potestas, & magnificentia, ac majestas cum Patre & Spiritu sancto in sæcula sæculorum.*

Obi.

§. 1. ex. 1.

Biblioth. PP. tom. 3.

Obj. Hæc verba Methodii, quæ refert Photius eodem 235. *Duas vires in iis, quæ ante confessa sunt, esse diximus effectrices: unam, quæ ex non exstantibus nuda voluntate sine cunctatione, simul ac voluit, per se ipsam molitur quidquid vult facere, ea quæ est Pater; alteram, quæ componit, & varietate quadam exornat ad prioris imitationem, quæ jam facta sunt; & est Filius omnipotens, ac fortis manus Patris, in qua postquam fecit materiam ex non exstantibus exornat.* R. breviter, Methodium hic duas vires effectrices in Deo dicere, duas, inquam, non essentialiter seu substantialiter, sed personaliter, hoc est, duas personas efficiendi vim habentes, quarum uni creationem universi, quia principium est sine principio; alteri vero universi exornationem, quia vi originis suæ, est primario & per se sapientia divina, attribuit. Cum autem dicit Filium omnipotentem, verum Deum confiteretur eum; cum soli vero Deo conveniat esse omnipotentem. Hactenus de Patribus Græcis.

§. VIII.

De Tertulliano,

bellarm. lib.
de Script.
Ecl.

Tertullianus floruit, Severo imperante. Initio Catholicus ardentissimi zeli, postea in Montani hæresim prolapsus est, & contra Ecclesiam multa scripsit. Eum de Verbi divinitate sensit, quod sentit Ecclesia, disput. I. jam ostendimus, & adhuc, quantâ fieri poterit brevitate, ostendimus.

PROPOSITIO

Verbum unius & ejusdem esse substantiæ cum Patre docuit Tertullianus.

Prob. Nam I. in lib. de pudicitia c. 21. dicit, *Trinitatem unius divinitatis, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum.* 2. In Apologetico, de Filio loquens, sic ait: *Hunc ex Deo prolatum didicimus, & prolatione generatum, & idcirco Filium Dei, & Deum dictum ex unitate substantiæ.* 3. Lib. 3. contra Marcionem c. 6. asserit, *Christum seu Filium, & Spiritum sanctum esse substantiam creatoris, & eos, qui Patrem non agnoverint, nec Filium agnoscere potuisse per ejusdem substantiæ conditionem.* 4. In lib. contra Praxeam c. 2. docet Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum unius esse substantiæ, unius status, unius potestatis. Et c. 4. *Filium non aliunde deducere se, de substantia Patris.* Et c. 25. sic ait: *Ita connexus Patris in Filio, & Filii in Patre, tres efficiunt coherentes, alterum ex altero: qui tres unum sunt, non unus: quomodo dictum est: Ego & Pater unum sumus, ad substantiæ unitatem, non ad numeri singularitatem.*

Hinc Tertullianus omnia Patris nomina essentialia, addeque perfectiones omnes essentialia, nominibus illis significatas, Filio attribuit lib. contra Praxeam c. 17. *Sed & omnia Patris, Deus omnipotens, Altissimus, Dominus virtutum, Rex Israelis, Qui est: quatenus ita Scriptura docent, hæc dicimus & in Filium competisse, & in his Filium venisse, & in his semper egisse, & sic ea in se hominibus manifestasse.* Omnia, inquit, Patris mea sunt; cur non & nomina? Cum ergo legis Deum Omnipotentem, & Altissimum, & Deum virtutum, & Regem Israelis, & Qui est; vide ne per hæc etiam Filius demonstretur, suo jure Deus omnipotens, quæ sermo Dei omnipotentis, quaque omnium accepit potestatem, altissimus, &c. Hinc etiam Filium Patri exæquat eodem lib. c. 22. ubi hæc habet de Filio: *Unum sumus, dicens, Ego & Pater, ostendit duos esse, quos aquat, & jungit.* Et lib. de resurrectione carnis c. 6. ubi sic ait: *Sermo Deus, qui in effigie Dei constitutus, non rapinam existimavit parisciari Deo Patri.*

Obj. Tertullianus lib. contra Praxeam c. 14. & 15. probat realem distinctionem personarum Patris & Filii ex invisibilitate unius, & ex visibilitate alterius; ex eo quod unus nunquam visus, alter verò visus

fuerit. Hæc est ejus argumentatio. De una & eadem realiter persona verum esse non potest, quod invisibilis sit, & visibilis; quod nunquam, & quod aliquando visa sit. Atqui secundum tam veteres quam novas Scripturas, Pater invisibilis est, & Filius visibilis; Pater nunquam visus est, & Filius aliquando visus. Ergo non una & eadem est, sed duplex realiter persona Patris & Filii.

Audiamus Tertullianum. *Adhuc, inquit, & illa nobis regula adsit duos vindicantibus Patrem & Filium, quæ invisibilem Deum determinavit. Cum enim Moyses in Aegypto desiderasset Domini conspectum, dicens: Si ergo inveni gratiam coram te, manifesta mihi te. . . Non potes videre, inquit, faciem meam. Non enim videbit homo faciem meam, & vivet. . . Invenimus & a multis Deum visum, & neminem tamen eorum, qui eum viderant, mortuum. . . Nam Patriarchæ Deum vidisse referuntur, ut Abraham & Jacob: & Prophete, ut Esaias & Ezechiel; & tamen mortui non sunt. . . Jam ergo alius erit, qui videbatur, quia non potest idem invisibilis definiri, qui videbatur: & consequens erit, ut invisibilem Patrem pro plenitudine majestatis, visibilem verò Filium agnoscamus pro modulo derivationis. . . Scriptura differentiationis patrocinator, per visibilis & invisibilis distinctionem, &c.*

Ecce & in Evangeliiis, sic enim prosequitur cap. sequenti, & in Apostolis visibilem & invisibilem Deum deprehendo, sub manifesta & personali distinctione conditionis utriusque. Exclamat quodammodo Joannes: Deum nemo vidit unquam, utique nec retrò. Confirmat & Apostolus de Deo: Quem nemo vidit hominum, sed nec videre potest. . . Idem ipsi Apostoli & vidisse se Christum & contraxisse testantur. Porro si ipse est Christus, & Pater & Filius, quomodo visus est, & invisus? Tum postquam effugium eorum, qui dicerent eundem invisibilem & visibilem, invisum & visum fuisse, invisibilem quidem & invisum ante incarnationem, visibilem verò & visum post incarnationem, expolit, ostendendo eum, qui post incarnationem visibilis & visus fuit, visibilem quoque & visum fuisse ante incarnationem; & eum, qui ante incarnationem invisibilis & invisus fuit, invisibilem quoque & invisum fuisse post incarnationem, sic concludit: Filius ergo visus est semper, & Filius conversatus est semper, & Filius operatus est semper ex auctoritate Patris, & voluntate, &c.

Ex his autem sic argumentaberis. Ille non sensit unam & eandem esse Patris & Filii substantiam, qui sensit Patrem invisibilem, Filium verò visibilem esse; qui sensit Patrem nunquam visum fuisse, Filium verò fuisse visum, non solum post, sed etiam ante carnem in utero Virginis susceptam. Nemo enim mediocriter sapiens non videt, eorum, quorum una & eadem est substantia, si unus invisibilis est, alterum quoque invisibilem esse; & e contra si unus est visibilis, alterum quoque esse visibilem; nec unum videri, quin alter quoque videatur: unde illud Christi: *Qui videt me, videt & Patrem.* Atqui Tertullianus sensit, & pro viribus probare conatus est, Patrem invisibilem esse, & Filium visibilem; Patrem nunquam visum esse, & Filium non solum post, sed etiam ante incarnationem visum. Ergo, &c.

R. dist. maj. Ille non sensit unam & eandem esse Patris & Filii substantiam, qui sensit Patrem invisibilem, Filium verò visibilem esse, &c. Si sensit Filium visibilem esse, & aliquando visum fuisse sub propria specie, C. maj. Si tantum sensit Filium visibilem esse, & visum fuisse sub assumpta specie, Neg. maj. At Tertullianus sensit tantum Filium visibilem esse, & visum sub assumpta specie sensibili, atque hominibus tum ante, tum post incarnationem apparuisse; ante incarnationem quidem in corpore aereo, ad tempus assumpto; post incarnationem verò in carne vera, & nostræ planè simili, excepta originali deordinatione; quam carnem sibi hypostaticè univit in utero B. Virginis. Sed ut mentem Tertulliani planè assequaris,

R

Nota.

Simonet Theol. Tom. I.